

ΣΤΕ 4574/2009 [Παράνομη ανέγερση οικοδομής σε ζώνη προστασίας αρχαιολογικού χώρου κατά παράβαση της σχετικής εγκριτικής απόφασης της αρχαιολογικής υπηρεσίας]

Περίληψη

-Αν εκδοθεί οικοδομική άδεια για την ανοικοδόμηση ακινήτου στη ζώνη προστασίας αρχαιολογικού χώρου, χωρίς να έχει προηγηθεί η κατά νόμο έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού ή κατ' απόκλιση αυτής, η πολεοδομική αρχή έχει υποχρέωση να ανακαλέσει την εν λόγω οικοδομική άδεια, για λόγους δημοσίου συμφέροντος που ανάγονται στην προστασία των αρχαίων μνημείων.

-Είναι νόμιμη ενπροκειμένω η ανάκληση οικοδομικής άδειας, διότι -εκτός από την αποδιδόμενη στο σχετικό τοπογραφικό διάγραμμα πλημμέλεια-, από τα στοιχεία του φακέλου προέκυπτε η συνδρομή δημοσίου συμφέροντος για την ανάκλησή της. Πράγματι, οι υπό ανέγερση οικοδομές βρίσκονται στη ζώνη προστασίας του αρχαιολογικού χώρου Κολώνας στην Αίγινα, απέχουν 120 μέτρα από την περίφραξη του, δεσπόζουν λόγω ύψους στον ορίζοντα ως διώροφες -και όχι ισόγειες, όπως είχε ορισθεί στη σχετική άδεια της αρμόδιας Εφορείας-, και προβάλλουν επί του προστατευτέου αρχαιολογικού χώρου.

Πρόεδρος: *Κ. Μενουδάκος*

Εισηγητής: *Ν. Ρόζος*

Δικηγόροι: *Σπ. Φλογαίτης, Αρ. Φρατζέσκου, Σπ. Βλαχόπουλος*

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την έφεση αυτή ζητείται η εξαφάνιση της 763/2003 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς. Με την ανωτέρω απόφαση απορρίφθηκε αίτηση ακυρώσεως των ήδη εκκαλούντων κατά της 14680/816/9.11.1999 αποφάσεως του Τμήματος Χορηγήσεως Αδειών της Διευθύνσεως Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Πειραιά, με την οποία ανακλήθηκαν: α) η 310/1987 οικοδομική άδεια της Διευθύνσεως Πολεοδομίας της Νομαρχίας Πειραιά, που είχε εκδοθεί υπέρ των εκκαλούντων για την ανέγερση δύο διώροφων οικοδομών στη συνοικία «Κολώνα» της νήσου Αίγινας και β) οι 75/1990, 232/1995, 118/1996 και 25/1997 πράξεις αναθεωρήσεως της ίδιας πολεοδομικής υπηρεσίας, με τις οποίες παρατάθηκε η ισχύς της οικοδομικής αυτής άδειας.
3. Επειδή, η κρινόμενη έφεση ασκείται εμπροθέσμως πριν παρέλθει έτος από τη

- δημοσίευση της εκκαλούμενης αποφάσεως, εφ' όσον δεν προκύπτει ότι η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε προηγουμένως στους εκκαλούντες.
4. Επειδή, στο άρθρο 24 του Συντάγματος ορίζεται ότι «Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους» (παρ. 1) και ότι «Τα μνημεία προστατεύονται από το Κράτος» (παρ. 6). Εξ άλλου, στο άρθρο 50 του Κωδ. Ν. 5351/1932 (π.δ. από 9/24.8.1932, ΦΕΚ 275 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του Ν.Δ/τος 6/1968 (ΦΕΚ 279 Α) και ίσχυε κατά το χρόνο εκδόσεως της προσβληθείσης με την αίτηση ακυρώσεως πράξεως, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι απαγορεύεται χωρίς άδεια του Υπουργείου Παιδείας - ήδη Πολιτισμού - «η πλησίον αρχαίου επιχειρήσις έργου δυναμένου να βλάβη αυτά αμέσως ή εμμέσως Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, προκειμένου να επιτευχθεί ο επιτασσόμενος από το Σύνταγμα δημοσίου συμφέροντος σκοπός της προστασίας των μνημείων, για την ανέγερση οικοδομής κοντά σε αρχαίο μνημείο απαιτείται, εκτός από την εκδιδόμενη βάσει των διατάξεων της πολεοδομικής νομοθεσίας σχετική οικοδομική άδεια, και άδεια του Υπουργού Πολιτισμού. Η άδεια αυτή αποτελεί προϋπόθεση για την εν συνεχεία έκδοση της οικοδομικής άδειας (ΣτΕ Ολομ. 2526/2003) και την εκτέλεσή της, η δε ανάκλησή της επιφέρει καθ' εαυτήν, δηλαδή ανεξαρτήτως αν εν συνεχεία ανακληθεί ή όχι η οικοδομική άδεια, τη διακοπή των οικοδομικών εργασιών, οι οποίες επιτρέπεται, στην περίπτωση αυτή, να επαναληφθούν μόνον αν ο Υπουργός Πολιτισμού χορηγήσει εκ νέου άδεια. Συνεπώς, αν εκδοθεί οικοδομική άδεια χωρίς να έχει προηγηθεί η απαιτούμενη κατά νόμο πράξη του Υπουργού Πολιτισμού ή κατ' απόκλιση αυτής, η πολεοδομική αρχή έχει υποχρέωση να ανακαλέσει με δική της πράξη, για λόγους δημοσίου συμφέροντος που ανάγονται στην προστασία των αρχαίων μνημείων (ΣτΕ 3402/1989, 2519/ 1982), την εν λόγω οικοδομική άδεια. Εξάλλου, σε περίπτωση προσβολής με αίτηση ακυρώσεως πράξεως, με την οποία ανακλήθηκε οικοδομική άδεια που είχε εκδοθεί χωρίς την απαιτούμενη έγκριση της οικείας αρχαιολογικής υπηρεσίας ή καθ' υπέρβαση της σχετικής εγκρίσεως, το δικαστήριο δεν δεσμεύεται να κρίνει τη νομιμότητα της ανακλητικής αποφάσεως βάσει μόνον της αιτιολογίας, στην οποία στηρίζεται ρητώς η απόφαση αυτή, αλλά έχει την εξουσία να λάβει υπ' όψιν την έλλειψη της εγκρίσεως της αρχαιολογικής υπηρεσίας, αν προκύπτει σαφώς από τα στοιχεία του φακέλου, ως προσδίδουσα νόμιμο έρεισμα στην ανάκληση της αδείας, ανεξαρτήτως της αιτιολογικής βάσεως της ανακλητικής αποφάσεως, εφ' όσον, πάντως, η Διοίκηση εξεδήλωσε την βούλησή της να ανακαλέσει την οικοδομική άδεια, και, δεδομένου ότι, κατά τα προεκτεθέντα, σε περίπτωση ελλείψεως της παραπάνω προϋποθέσεως εκδόσεως της οικοδομικής αδείας, η ανάκληση της τελευταίας είναι υποχρεωτική.
5. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου και την κατωτέρω αναφερόμενη απόφαση του Δικαστηρίου τούτου 1365/2001, προκύπτουν τα εξής: Με την από 17.1986 αίτησή του προς τη Β' Εφορεία

Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (Β' Ε.Π.Κ.Α.) που πρωτοκολλήθηκε αυθημερόν με αριθμό 2522, ο δικαιοπάροχος των εκκαλούντων ζήτησε να του χορηγηθεί η άδεια να ανεγείρει δύο νέες ισόγειες οικοδομές με υπόγειο στην περιοχή Κολώνα της νήσου Αίγινας, στη ζώνη προστασίας του αρχαιολογικού χώρου της Κολώνας που είχε ορισθεί με την Α1/Φ02/51103/3470/19.1.1979 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών (ΦΕΚ 255 Β/16.3.1979). Η ανωτέρω Εφορεία με την 2522/2.7.1986 πράξη της χορήγησε την αιτηθείσα άδεια και, εν συνεχεία, με την 310/13.3.1987 άδεια της Διευθύνσεως Πολεοδομίας της Νομαρχίας Πειραιά, που αναθεωρήθηκε με τις αναφερόμενες στη σκέψη 2 πράξεις της ίδιας πολεοδομικής υπηρεσίας ως προς το χρόνο ισχύος της, επετράπη στους εκκαλούντες, κατ' απόκλιση από την πράξη της ανωτέρω Εφορείας, η ανέγερση δύο διώροφων οικοδομών με υπόγειο. Με το 907/24.2.1997 σήμα της αυτής Εφορείας προς το Αστυνομικό Τμήμα Αίγινας διατάχθηκε η διακοπή των οικοδομικών εργασιών, με τις οποίες επεχειρείτο η ανέγερση δύο τριώροφων οικοδομών, κατά παράβαση της εγκριτικής πράξεως της αρχαιολογικής υπηρεσίας. Εξάλλου, η αυτή Εφορεία με το έγγραφο 1577/28.3.1997, απευθυνόμενο προς τη Διεύθυνση Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Πειραιώς, στην οποία και πρωτοκολλήθηκε το έγγραφο αυτό στις 26.5.1997 (αριθμ. πρωτ. 8255), κάλεσε την πολεοδομική αυτή υπηρεσία να ανακαλέσει την ανωτέρω οικοδομική άδεια, δεδομένου ότι από την εν λόγω Εφορεία είχε εγκριθεί η ανέγερση ισόγειων οικοδομών για λόγους προστασίας των αρχαίων μνημείων που βρίσκονται στον προαναφερόμενο αρχαιολογικό χώρο και, περαιτέρω, επεσήμανε ότι ο αιτών κατασκεύαζε δύο τριώροφες οικοδομές, οι οποίες «προσβάλλουν βάνουσα την εικόνα του αρχαιολογικού χώρου δεδομένου ότι ο αρχαιολογικός χώρος της Κολώνας είναι από τους σπουδαιότερους στην Ελλάδα και τον επισκέπτεται κάθε χρόνο μεγάλος αριθμός Ελλήνων και ξένων». Αίτηση των εκκαλούντων προς την Β' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων περί ανακλήσεως του ανωτέρω σήματος απορρίφθηκε με την 1464/11.4.1997 απόφαση της αυτής ως άνω Εφορείας, αίτηση δε ακυρώσεως των αυτών κατά των ανωτέρω πράξεων της Εφορείας απορρίφθηκε με την 1365/2001 απόφαση του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία κρίθηκαν αβάσιμοι οι προβληθέντες λόγοι ακυρώσεως περί μη νομιμότητας και αναιτιολόγητου των εν λόγω πράξεων. Τέλος, με την 14680/816/9.11.1999 απόφαση του Τμήματος Χορηγήσεως Αδειών της Διευθύνσεως Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Πειραιά, η 310/1989 οικοδομική άδεια και οι πράξεις με τις οποίες είχε αυτή αναθεωρηθεί ως προς το χρόνο ισχύος της, ανακλήθηκαν όχι κατ' επίκληση των ανωτέρω πράξεων της Β' Ε.Π.Κ.Α., αλλά με την αιτιολογία ότι «το τοπογραφικό Διάγραμμα της παραπάνω Άδειας και των αναθεωρήσεων αυτής δεν ανταποκρίνεται προς την υφιστάμενη κατάσταση». Ανακλήθηκαν δηλαδή για παράβαση του παρατιθέμενου στο προοίμιο της αποφάσεως αυτής π.

- δ/τος της 8.7.1993 «Τρόπος έκδοσης οικοδομικών αδειών και έλεγχος των ανεγειρομένων οικοδομών» (ΦΕΚ 795 Δ'), και όχι των διατάξεων της νομοθεσίας για την προστασία των αρχαίων μνημείων.
6. Επειδή, με την εκκαλουμένη απόφαση κρίθηκε ότι με την προσβληθείσα πράξη η Διοίκηση νομίμως ανακάλεσε την ως άνω οικοδομική άδεια, «ως όφειλε», διότι, πέραν της αποδιδομένης στο τοπογραφικό διάγραμμα πλημμελείας, από τα στοιχεία του φακέλου προέκυπτε η συνδρομή δημοσίου συμφέροντος για την ανάκληση της αδειας αυτής διότι οι επίμαχες οικοδομές βρίσκονται στη ζώνη προστασίας, πλάτους 500 μέτρων, του αρχαιολογικού χώρου Κολώνας, όπου βρίσκονται τα λείψανα του Ναού του Απόλλωνος, απέχουν δε 120 μέτρα από την περίφραξη αυτού, δεσπόζουν λόγω του ύψους στον ορίζοντα ως διώροφες, και όχι ισόγειες όπως είχε ορισθεί στη σχετική άδεια της Β' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και προβάλλουν επί του προστατευτέου αρχαιολογικού χώρου.
 7. Επειδή, σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στη σκέψη 7, η ανωτέρω 14680/81/9.11.1999 απόφαση, με την οποία ανακαλούνται η 310/1986 οικοδομική άδεια και οι πράξεις παρατάσεως της κατά χρόνο ισχύος της, είναι νόμιμη, ανεξαρτήτως της αιτιολογίας της, διότι ευρίσκει έρεισμα στα στοιχεία του φακέλου, και ιδίως στην ίδια αυτή άδεια, στην 2522/2.7.1986 απόφαση της Β' Ε.Π.Κ.Α., και στις πράξεις 907/24.2.1997 και 1577/28.3.1997 της ίδιας υπηρεσίας, από τις οποίες προκύπτει ότι η οικοδομική αυτή άδεια εκδόθηκε για διώροφες οικοδομές, κατ' απόκλιση της εγκριτικής πράξεως της αρχαιολογικής υπηρεσίας που αφορούσε ισόγειες οικοδομές, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι διαπιστώθηκε ανέγερση τριώροφων οικοδομών. Νομίμως, επομένως, απορρίφθηκε, αν και με εν μέρει διαφορετική αιτιολογία, με την εκκαλούμενη απόφαση η αίτηση ακυρώσεως των εκκαλούντων κατά της ανωτέρω 14680/81/9.11.1999 ανακλητικής αποφάσεως και οι περί του αντιθέτου προβαλλόμενοι λόγοι εφέσεως είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.
 8. Επειδή, κατά της αναφερόμενης στη σκέψη 2 75/1998 πράξεως αναθεωρήσεως της 310/1987 οικοδομικής άδειας ως προς το χρόνο ισχύος της, είχε ασκήσει αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, πλην άλλων, και η εκ των εφεσίβλητων Εράσμια Σεργίου, στην ανοιγείσα δε δίκη είχαν ασκήσει παρέμβαση οι εκκαλούντες. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με την 2901/1999 απόφαση του Δικαστηρίου, με την οποία κρίθηκαν απορριπτέοι οι προβληθέντες λόγοι ακυρώσεως, αναφερόμενοι σε παραβίαση πολεοδομικών και μόνο διατάξεων κατά την έκδοση της εν λόγω οικοδομικής άδειας. Συγκεκριμένα, είχε προβληθεί ότι το γήπεδο των εκκαλούντων δεν είναι οικοδομήσιμο διότι δεν έχει πρόσωπο σε αναγνωρισμένη δημοτική ή κοινοτική οδό, ούτε σε κοινόχρηστο, ότι μια των οικοδομών μη νομίμως προβλέπεται να ανεγερθεί σε επαφή με το κοινό όριο των γηπέδων των αντιδίκων και ότι η οικοδομική άδεια εκδόθηκε χωρίς προηγούμενη γνωμοδότηση της Επιτροπής Ενασκήσεως Αρχιτεκτονικού Ελέγχου. Αντικείμενο, επομένως, της κρίσεως

του Δικαστηρίου με την ανωτέρω απόφαση δεν απετέλεσε το τιθέμενο στην παρούσα δίκη ζήτημα της νομιμότητας της προσβαλλομένης ανακλητικής πράξεως, ενόψει της αποκλίσεως της ανωτέρω οικοδομικής άδειας από την άδεια 2522/2.7.1986 της Β' Ε.Π.Κ.Α., αφού, άλλωστε η ανακλητική αυτή απόφαση δεν είχε κατά την εκδίκαση της ανωτέρω αιτήσεως ακυρώσεως καν εκδοθεί. Είναι, συνεπώς, απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος εφέσεως ότι μη νομίμως απορρίφθηκε με την εκκαλούμενη απόφαση ο ισχυρισμός των εκκαλούντων ότι το θέμα της νομιμότητας της ανακληθείσας οικοδομικής άδειας καλύπτεται από το δεδικασμένο της ανωτέρω αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας.

9. Επειδή, ο λόγος εφέσεως ότι μη νομίμως με την προσβληθείσα ενώπιον του εκδόντος την εκκαλούμενη απόφαση Δικαστηρίου 14680/81/9.11.1999 απόφαση ανακλήθηκε η 310/1987 οικοδομική άδεια εν συνόλω και όχι μόνον ως προς τους υπέρ το ισόγειο ορόφους, ως προς τους οποίους και μόνο υφίσταται απόκλιση από τη 2522/2.7.1986 άδεια της Ε.Π.Κ.Α., είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος, προεχόντως διότι προβάλλεται το πρώτον με το υποβληθέν μετά τη συζήτηση της υποθέσεως υπόμνημα ανεξαρτήτως αν, ενόψει του ενιαίου κάθε οικοδομής, θα ήταν νοητή η ανάκληση της οικοδομικής αδείας για τμήμα μόνον των οικοδομών, τις οποίες αφορά.
10. Επειδή, σύμφωνα με τις προηγούμενες σκέψεις, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη έφεση.